

NAMMCO

**ATLANTIKUP AVANNAANI MILUUMASUT IMARMIUT
PILLUGIT ATAATSIMIITITALIAQ**

Kalaallit Nunaanni arfeerarniarnermi najoqqutassiaq

Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Ataatsimiititaliaq
Najugaq: Science Park, POB 6453, N-9294 Tromsø, Norway
Tel.: +47 77 68 73 71, Fax: +47 77 68 73 74 Email: nammco-sec@nammco.no

Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Ataatsimiititaliaq
Najugaq: Science Park, POB 6453, N-9294 Tromsø, Norway
Tel.: +47 77 68 73 71, Fax: +47 77 68 73 74 Email: nammco-sec@nammco.no

QUJASSUTIT

Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Ataatsimiititaliap – NAMMCO – nuannaarutigaa Kalaallit Nunaanni arfeerarniarneq pillugu najoqqutassiaq manna saqqummiussinnaagamiuk. Inasuteqaatit aamma piniariaatsit atortullu pillugit nassuiaatit immikkut ilisimasallit, piniartut, aqutsisut kiisalu NAMMCO-mi Piniariaatsit pillugit Ataatsimiititaliap (Arfeerarniarnermi Piniariaatsit pillugit Naliliinissamik immikkut ilisimasallit ataatsimiinnerat 15-17 november 2011) ataatsimiinnerini paasissutissanik pissarsiarineqartunik tunngaveqarluni suliaapput.

NAMMCO-p pingaartumik Nette Levermann, najoqqutassiap uumap suliarinerani tunniussimalluni sulinera pillugu qutsaviginiarpaa.

NAMMCO-p aamma KNAPK suliamut tassunga tunniussai pillugit qutsaviginiarpaa.

NAMMCO-p Norgemi Nunanut allanut Ministeriaqarfik kiisalu Atlantikup Avannaani Suleqatigiiffik aningaasalersuinerannut qutsaviginiarpai.

Saqqaaani assi: P. Hegelund.

IMAI

QUJASSUTIT.....	3
SIULEQUT	7
ISUMANNAALLISAANEQ PILLUGU PAASISSUTISSAT PINGAARUTILLIT	9
AALLARNIUT	10
TIMIP PISATAI TOQUTSINERMUT ANNAASUSSAAJUNNAARLUGU ISUMANNAARINERMUT ATTUUMASSUTILLIT	11
PINIARIAATSIT PINIUTILLU	13
QOORORTUUT / AALLAASIT.....	13
KALIBERI.....	13
AQERLUT INGERLASARNERI	14
IMASSAT/PATRUUNIT.....	16
QINNGUTIT NALUNAAQQUTALLU.....	17
QOORORTUUT PAARINEQARNERAT ASERFALLATSAALINEQARNERALLU.....	18
ITIGARTOORNEQ AALLAASILLU AJORTINNERA	18
Kaattaa ammaruminaatsoq.....	19
Eqqumiitsumik nippannera ajattalernaluunniit	19
Uniortarnera	19
Aallartoornerit.....	19
ISUMANNAALLISAANERMI MALITASSAT.....	19
PINIARNERUP KINGORNA.....	20
SILLIMMATIT.....	20
ARFEERARNIARNERMI SAKKUNIK PITSANNGORSAANEQ.....	20
UUMASUT SORLIIT SUKKUT EQQORIARNISSAAT	22
NIISAT, ASSILIARTAQ 8	22
AARLUARSUIT QAQORTUNIK SANERALLIT QAQORTUNILLU SIUNILLIT, ASSILIARTAQ 9	23
NIISARNAT, ASSILIARTAQ 10	23
AARLUIT, ASSILIARTAQ 11	24
QILALUKKAT QERNERTAT ASSILIARTAQ 12 AAMMA QILALUKKAT QAQORTAT ASSILIARTAQ 13	25
UMIATSIANIIT QOORORTOORSORLUNI PINIARNEQ.....	25
QAANNAMIK NAALINNIARNEQ.....	26
QAATTARNEQ.....	28

SIULEQUT

Sinerissami najugallit miluumasunik imarmiunik piniarlutillu iluaquteqarsinnaatitaanerat Atlantikup Avannaani Miluumasut Imarmiut pillugit Ataatsimiititaliami NAMMCO-mi tunngavittut aalajangi-usimaneqartuarsimavoq. Piniarnerup nungusaataanngitsumik ingerlanneqarnissaanik aamma pini-ariaatsini uumasut naalliutsinneqannginnissaanik piniartullu isumannaatsuunissaannik piniartut oqartussaqaarfiillu pisussaaffiat pisinnaatitaaffimmut tassunga aamma ilaalluinnarpoq.

Piniariaatsit pillugit Ataatsimiititaliaq 1994-imi pisortaatigoortumik pilersinneqartoq su-liassaqaarfimmi tassani NAMMCO-p sulineranik ingerlatsisuuvoq aamma Siunnersuisoqatigiinnut nunanullu ilaasortaasunut piniariaatsit pillugit siunnersuuteqartarluni. Siunnersuutit ilisimatu-ussutsikkut paasisanik pitsaanerpaanik, atortorissaarutinik ineriartortitsinernik aamma isuman-naallisaalluarnermik kiisalu pisuussutinik atorluaaniarnermik tunngaveqartariaqarput.

Ataatsimiititaliap suliame ilarpassui nunat tamalaat akornanni isumasioqatigiisitsisarnikkut aamma quleqqutani aalajangersimasuni immikkut ilisimasalinnik ataatsimiititsisarnikkut suliarisimavai. Inassuteqaat saqqummertuartartoq tassaavoq piniartut sungiusarneqarnerisa pitsanngorsar-neqarnissaat.

NAMMCO-p Piniariaatsit pillugit ataatsimiititaliaata Kalaallit Nunaanni arfeerarniarnermut na-joqqutassiaq matuma suliarisimavaa. Arfanniat, aammali nakkutilliisut, alaatsinaattut, piniarnermik nakkutilliisut aamma kikkut allat arfanniarnermut peqataasartut annermik ilitersorniarneqarnis-saat siunertaavoq. Suliap matuma ingerlanerani arfanniat isumasiorneqarsimapput, ilitersuulli Pin-iarialaatsit pillugit Ataatsimiititaliap toqqaannartumik akisussaafigaa.

Tromsø, November 2014

NAMMCO-p piniariaatsit pillugit ataatsimiititaliaanut ilaasortat:

Eyþór Björnsson, Guðni Magnús Eiríksson, Nette Levermann, Kristján Loftsson, Justines Olsen, Kathrine A. Ryeng, Hild Ynnesdal, Egil Ole Øen

ISUMANNAALLISAANEQ PILLUGU PAASSISSUTISSAT PINGAARUTILLIT

ARFERIT TOQUSARLUTIK AALARUJUSSARSINNAAPPUT PINGAARTUMIK TALERUI AAMMA / IMALUUNNIIT SARPINI MINUTSINI QASSIINI SAKKORTUUMIK AALATISSINNAVAI. ARFEQ ORNITSILLUGU SARPIISA AALASSAPILOORSINNAANERAT SIANIGIUK.

ARFEEQQANNIK QARASARORIAANERMI AQERLUT NALEQQUNNERPAAT TASSAAPPUT: SAVIMINERMIK POORSIMASUT MORUJUTTUT, ILIVITSUKAAT MORUJUTTUT KIISALU ILIVITSUKAAT QAARTARTUT.

IMASSAT/PATRUUNIT ASSIGIINNGITSUT ASSIGIINNGITSUTIGUT INGERLASARPUT. TAAMAAMMAT PINIARNEQ SIOQQULLUGU AALLAASIT PATRUUNILLU MISILERARNEQARSIMASARIAQARPUT.

QOORORTUUT AQERLUI IMERMI KIGAALLIPALLATTARPUT QANORLUUNNIIT SAKKORTUSSUSEQARALUARUNIK OQIMAASSUSEQARALUARUNILLUUNNIIT APEQQUTAATINAGU. AQERLUP QARATSAMIK EQUINISSAA QULARNAARNIARLUGU NIAQUA IMMAMIIT NUISIMATILLUGU AATSAAT SEQQORTARIAQARPOQ.

QOORORTOOQ IMAQARTILLUGU QIMANNGISAANNARRUK.

QOORORTOOQ ATORTINNAGU MAGASINAA IMAARNEQARTASSAAQ IMALUUNNIIT PEERNEQARTASSALLUNI.

SAKKUT MANNGERTORNEQQUNAGIT ITIGARTALEQQUNAGILLU SALITTARLUGILLU UULIARTAKKIT.

ATAATSIMOORLUNI MALERSORNERMI PINIARTUT ASSORSUAQ MIANERSORTARIAQARPUT AJUTOORTOQAQQUNAGU, TASSA TOQQAANNARTUMIK AALLAANNITTOORNIKKUT IMALUUNNIIT AQERLUP TAMMINNERATIGUT, AAMMALI ALLAT PINIARNERINUT AKORNUSERSUINAVEERSAARTOQASSAAQ.

AQERLUP IMMAMI SANGUSARNERA PINIARTUP ILISIMASARIAQARPAA.

AALLARNIUT

Najoqqutassiaq manna Kalaallit Nunaanni arfeerarniarnermi sakkunut taakkulu eqqortumik atorneqarnissaannut tunngavoq.

Kalaallit Nunaanni arfeerarniarnermi uumasut makku piniarneqartarput: Qilalukkat qernertat (*Monodon monoceros*), Qilalukkat qaqortat (*Delphinapterus leucas*), Niisat (*Phocoena phocoena*), Niisarnat (*Globicephala melas*), Aarluarsuit qaqortunik siunillit (*Lagenorhynchus albirostris*) Aarluarsuit qaqortunik sanerallit (*Lagenorhynchus acutus*) kiisalu Aarluit (*Orcinus orca*).

Uumasuni taaneqareersuni timaasa pisataat uumaniarnermut pingaarutillit inissisimaffii timaasa qaavini takussutissanut soorlu anersaartarfiinut, isaannut taleruinullu sanilliullugit sumiissusii asigiippalupput. Taamaammat timaasa pisataannut sanilliullugit qoorortuumik eqqorigassat asigiissiterput.

Arferit immamiitsillugit orninnissaat tikivinnissaallu ajornakusoortarpoq. Taamaammat arferit ungasitsillugit nukillaarteriartariaqarput toqoriartariaqarlutilluunniit.

Arferit toqutsisummik periarneqartillutik ilaanni sikuq ataanukartarput. Taamaammat arfeq toqusimanersoq nalunarsinnaavoq. Taassuma saniatigut arferit amerlanerit toqugaangamik ki-visarput.

Piniutit qassiinik atorfeqakkajuttarput. Ataatsikkut nukillaartitsiniutaasariaqarput / toqutsiniutaasariaqarput qajannaarsiniutaasariaqarlutillu. Taamaalinissaq iluatsinniaaraani ilisimajunnaarfissai sapinngisamik annerpaamik innarlertariaqarput arfeq erngerluni pilertortumilluunniit toqoqqullugu.

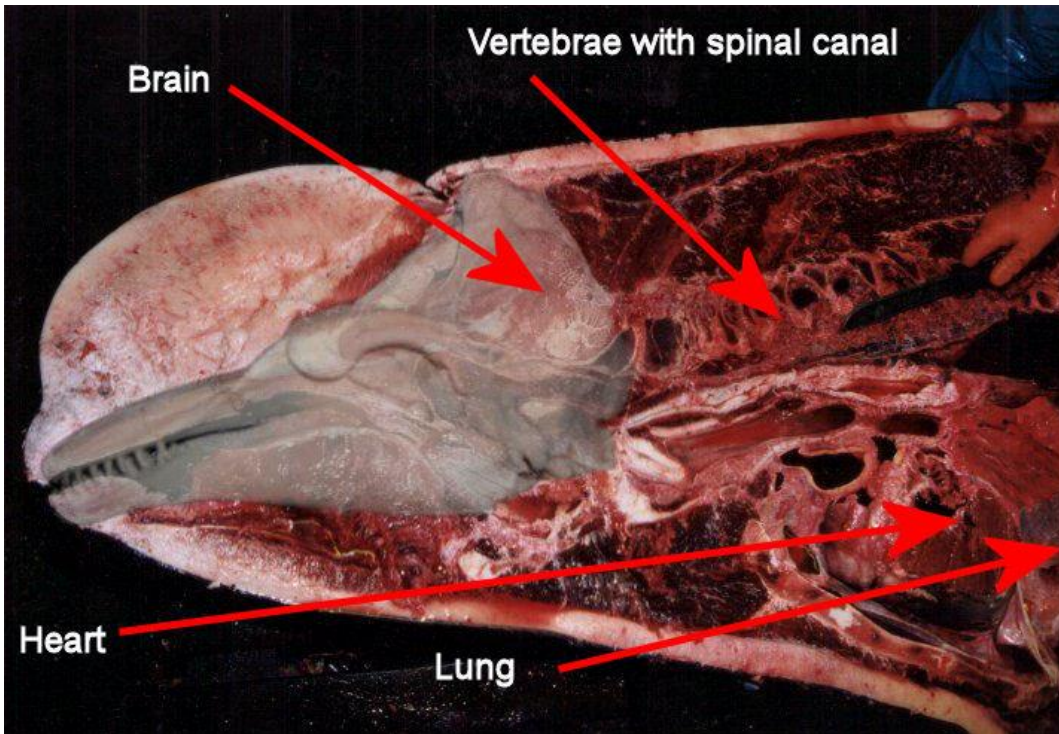
Inuit akornanni pissutsit atortorissaarutillu allanngoriartornerat naapertorlugu arfanniarnermut inatsisit naleqqusarneqartuarsimapput taavalu aamma qilalukkat qaqortat qernertallu illersorneqarnissaannut nalunaarummi kingullermi piniarneq qanoq ingerlanneqassasoq sukumiisumik malittarisassiorneqarluni. Maannakkut arfeeqqat allat pillugit nalunaarusiortoqarsimanngilaq. Taamaattorli piniarnerit malittarisassaqaqtitaapput soorlu piniarnermut inatsisikkut aamma uumasut naalliutsinneqanginnissaannik inatsisikkut. Piniarnerit tamarmik piniartup piniarnermut akuersisuteqarnissaanik piumasaqaateqarfiupput.

TIMIP PISATAI TOQUTSINERMUT ANNAASUSSAAJUNNAARLUGU ISU-MANNAARINERMUT ATTUUMASSUTILLIT

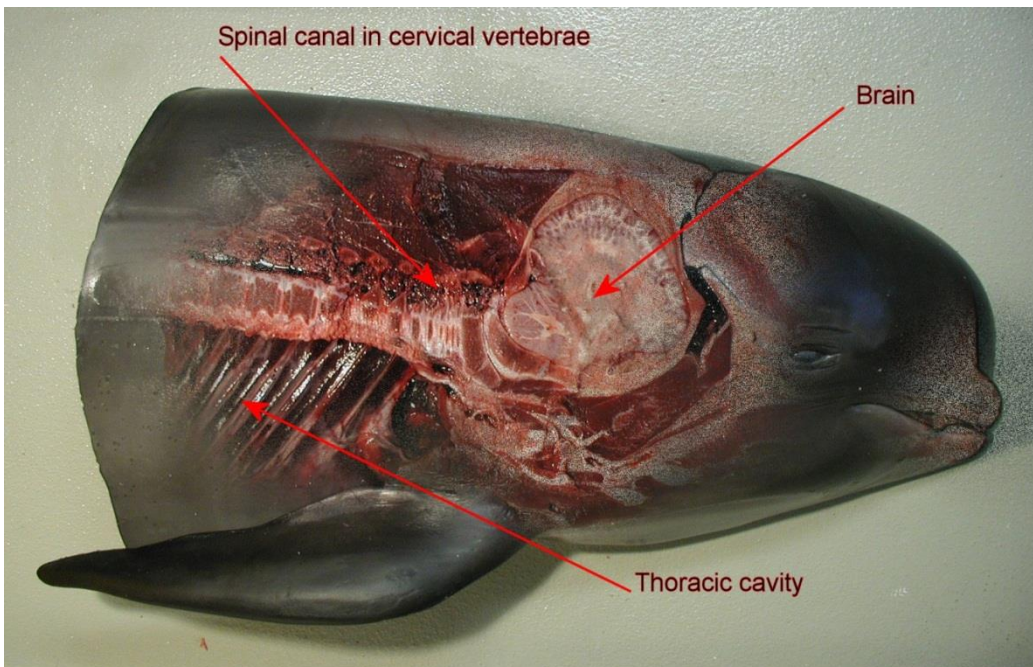
Toqutsinermi pingaaruteqarnerpaaq tassaavoq piaarnerpaamik naalliunnanginnerpaamillu ingerlanneqarnissaa, tamatumani piniartup navialinnginnissaa. Aammali piniakkap inunnit nerisasaanera nerisassaanginneraluunniit toqutseriaatsini aamma apeqqutaavoq.

Piniarnermi toqutsineq "sianiutaannik aavataluunniit aqqutaanik innarliinikkut" imaluunniit taakku akuleriisillugit pisarpoq. Sianiutaanik innarliineq tassaavoq qarasaanik qiteralianilluunniit innarliineq uumasup ilisimajunnaarneranik erngerlunilu imaluunniit pilertorluinnartumik toquneranik nassataqartoq. Aavata ingerlaarfiinik innarliinermi uummataa taqarsuilu ima innarlerneqartigisapput uumasooq aaverluni toqusussanngorluni. Ikip qanoq angitiginera sukkullu ikilerneqarnera apeqqutaallutik uumasooq issariarnerit qassinnguit minutsilluunniit arlallit ingerlaneranni ilisimajunnaartarpoq toqulluniluunniit. Taamaammat toqutsigasuartoqassappat piniartup ilisimasariaqarppaa timip pisatai uumaniarnernut pingaarutillit sumiinnersut aammalu sakkut assigiinngitsut atorlugit timip pisatai taakku qanoq toqussutissaanik ikilerneqarsinnaanersut (Assiliartat 1 aamma 2).

Qilalukkanik qaqortanik qernertanillu piniarnermi sianiuteqarfiinik innarliineq toqutsinermi pitsaanerpaajuvoq. Uumasooq puinermini qarasarorneqassaaq pukusororneqassalluniluunniit. Erngerluni ilisimajunnaassaaq. Patruunit saviminermik qallikkanik aqerlullit ilivitsukkaanilluunniit aqerlullit pitsaanerupput, taakkumi qaratserfia putusinnaavaa imaluunniit saarngit soorlu qimerlui pitarinnaallugit. Aavisa ingerlaarfiinik innarliineq (arfeeqqanik allanik piniarnermi atussallugu pitsaane-rusooq) aqerlut qaartartullit atorlugit pitsaanerpaamik anguneqartarpoq.

Assiliartaq 1. Niisarnap niaquani, qungasiani kiataanilu timip pisataasa pingaarutillit takutinneqarnerat. Qiterallup, qaratsap, uummatip aammalu puat sumiissusii nalunaagaapput. Nassuiaatit: Brain = Qarasaa, Heart = Uummataa, Lung = Puaa, Vertebrae with spinal canal = Qimerlua qiteraalu. Assiliisut: B. Hanusson, J. Olsen.

Assiliartaq 2. Niisarnap niaqua kiataalu. Niisarnap niaquani, qungasiani kiataanilu timip pisataasa pingaarutillit takutinneqarnerat. Qiterallup, qaratsap, uummatip aammalu puat sumiissusii nalunaagaapput. Nassuiaatit: Brain = Qarasaa, Spinal canal in cervical vertebrae = Pukutsup qitera, Thoracic cavity = Sakissat puuat. Assiliisut: B. Hanusson, J. Olsen.

PINIARIAATSIT PINIUTILLU

Sumiiffik periaatsillu aallaavigalugit piniariaatsit piniutillu assigiinngissitaarsinnaaqaat. Arferit imatut piniarneqarsinnaapput:

- Sikup sinaaniit, umiatsiaaqqamiit qaannamilluunniit naalinneqarsinnaapput aallaamillu toqunneqarlutik.
- Umiatsiaaqqamiit qaannamilluunniit aallaaneqarsinnaapput kingornalu naalinneqarlutik / qarsorsarneqarlutik.
- Qaattarneqarlutik.

Sakkut piniarnermilu periaatsit suut atorneqarnissaannik toqqaanermut sunniuteqarsinnaasut:

- Arferup suussusia.
- Ieqqutoqqat.
- Avatangiisit qanoq issusii.
- Piniutit sakkullu pissarsiarineqarsinnaassusii.
- Aningaasaqarneq.
- Allat.

Arfeeqqat arferillu toqusartut allaallumi toqoqqammersut sakkortuumik eqisarsinaapput, pingaartumik minutsini arlalinni talerui aamma / imaluunniit sarpit aalasinnaasarpud. Talerorsornerat sarpissornerallu sakkortusinnaaqaq sarpimmitsittunullu kimilluunniit ulorianarsinnaalluni. Toqtseriaaseq qanorluunniit ittoq atoraluaraanni mianersornissaq pisariaqarpoq.

Arfeeqqat arferillu toqusartut allaallumi toqoqqammersut sakkortuumik eqisarsinaapput, pingaartumik minutsini arlalinni talerui aamma / imaluunniit sarpit aalasinnaasarpud. Arfeq ornitsillugu sarpissoriataarsinnaanera mianersuutigiuk.

QOORORTUUT / AALLAASIT

KALIBERI

Sakku qoorortuumik taaneqartartoq tassaavoq savissani tannera tamakkerlugu sisamanik qipisunik qoorulik. Qooruisa akuttussusiinut nuna allamiutut taaguutit kaliberit assigiinngiiaaqigamik paatsiveerunnarsinnaapput. Kaliberi qooruisa akuttussusiinut taaguutaavoq millimeterinik, tommip 100-erarterutaanik 1000-erarterutaanilluunniit taaguuserneqartarluni. Kaliberip saniatigut patruunip takissusia ilanngullugu taaneqartarpoq. Piniarnermi atorneqakkajuttoq 7.62 x 63-uvoq. Kaliber .30-06-mik aamma taaneqartarpoq. Tassuuna ersersinneqarpoq paava (qooruisa akornat) 7,62 mm-iusoq, imaluunniit 0,30 tommit. 06 tassaavoq 1906, ukioq kaliberi taanna USA-mi atorneqaqqaarfiusoq.

AQERLUT INGERLASARNERI

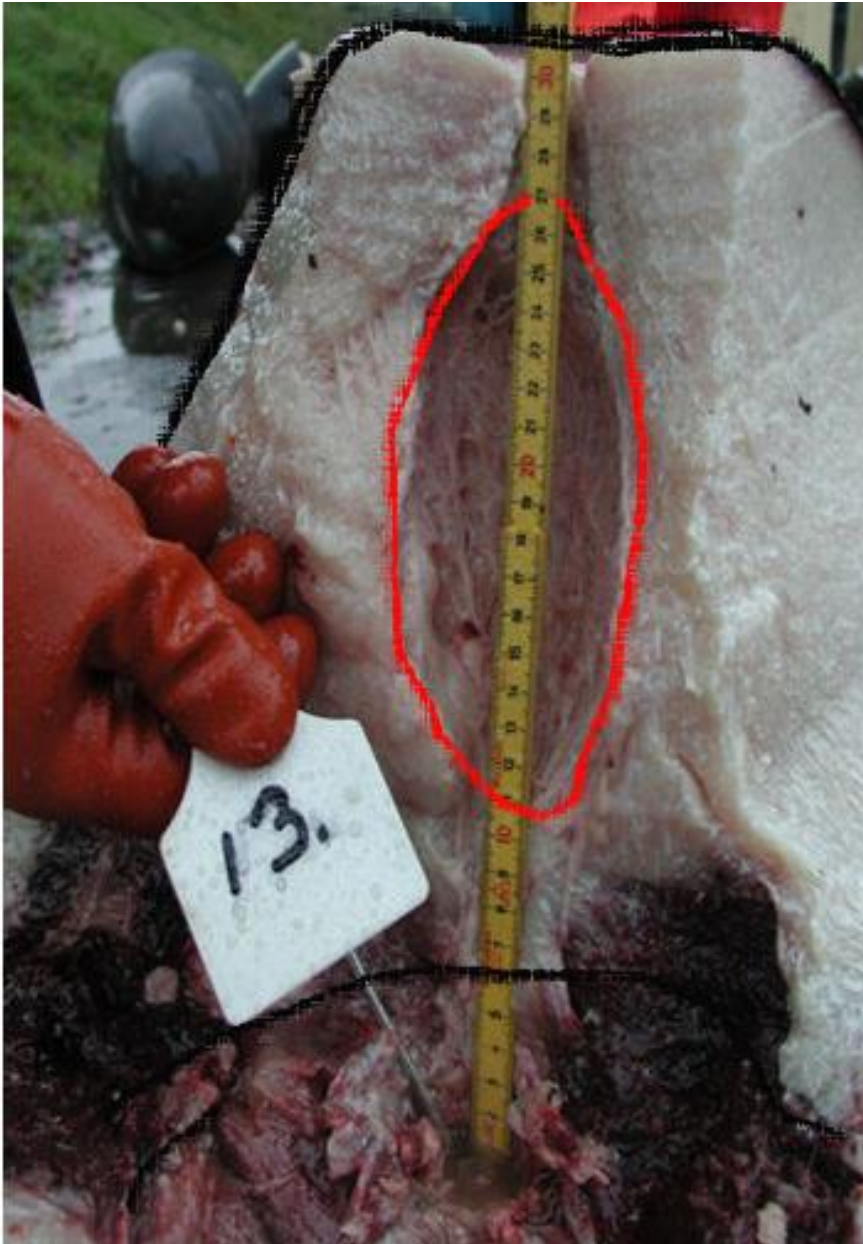
Aqerlut eqquinerminni aalajangersimasumik pissuseqartussanngorlutik ilusilersugaasarpur, soorlu nuui aqitsut (aqerloq), nuui iluliumanillit imaluunniit morujuttunik nuullit tamarmik assigiinngitsunik pissuseqarlutik. Qoorortuut aqerluisa kaajallermikkut assigiinngitsunik nigartussuseqarput .224"-niit (5.56 mm) .458"-nut (11.6 mm) ilaallu suli annerusarlutik 3 gramminiit (45 grains) 45 gramminut (700 grains) sulilu annerusoqarluni. Aqerlut tamarmik assigiinngitsunik annertussuseqarsinnaappur soorlu .222 (annertussusia tamarmiusoq 2 cc), imaluunniit 22-250 (annertussusia tamarmiusoq 4 cc). Assigiinngissitaarnermikkut aqerlut ilusaat tunnerminni pissusissaannur pitsaanerpaamik naleqqussarnerqarsinnaappur.

2006-imi Nunavummiut qilalugarniarnermut aaffanniarnermullu misilittagaqarluartur piniarnerminni .338 Winchester magnum aamma .375 Holland&Holland atorlugit misileraappur, aqerlut iluitsukkaanik aamma saviminernik qaallit morujuttunik nuullit atorlugit. Nalunaarput (saqqummi- unneqarsimanngitsumik) aqerlut pitarsisinnaassusiat toqutsisinnaassusiallu sakkur taakku atornerqarneranni assur pitsaanerusartuq. Olsen aamma Øen 2004-mi niisarnanur toqungasunur aamma misileraasimappur (Arfeeqqanik piniarnermi toqutsinermilu qoorortuut pitsaassusiinik misileraanermi najoqqutassat. NAMMCO 15, 14-16. marts) assingusunillu paasisaqarfiulluni.

Miluumasunik imarmiunik piniarnermi sianiutaanik innarliineq toqutsissutissatur pitsaaneruvoq nunamiunik toqutsinermi aavisa ingerlaarfiinik innarliiniartarnerup paarlattuanik. Arfeq niaqqumigut aallaaneqaraangat (sianiutai innarlerneqaraangata) qituttui aqerlup nukimmik siammar-titsineratigut qangattaasamik ikilerneqartarput. Aqerlup puuata aamma nuuata qanoq ittuussusii ikip qanoq ittuussusianur sunniuteqartarput. Aqerlut saviminermik iluitsukaamik puullit morujuttur ingerlaarfii amitsukujuujusarput annikitsuinnarmik qangattaasartaqarlutik (assiliartaq 4). Tassa aqitsunik nuullit / siaartartur paarlattuanik pisarput taakkumi uinimmi aqquusaakkaminni annertu- umik qangattaasaliortarmata (assiliartaq 3).

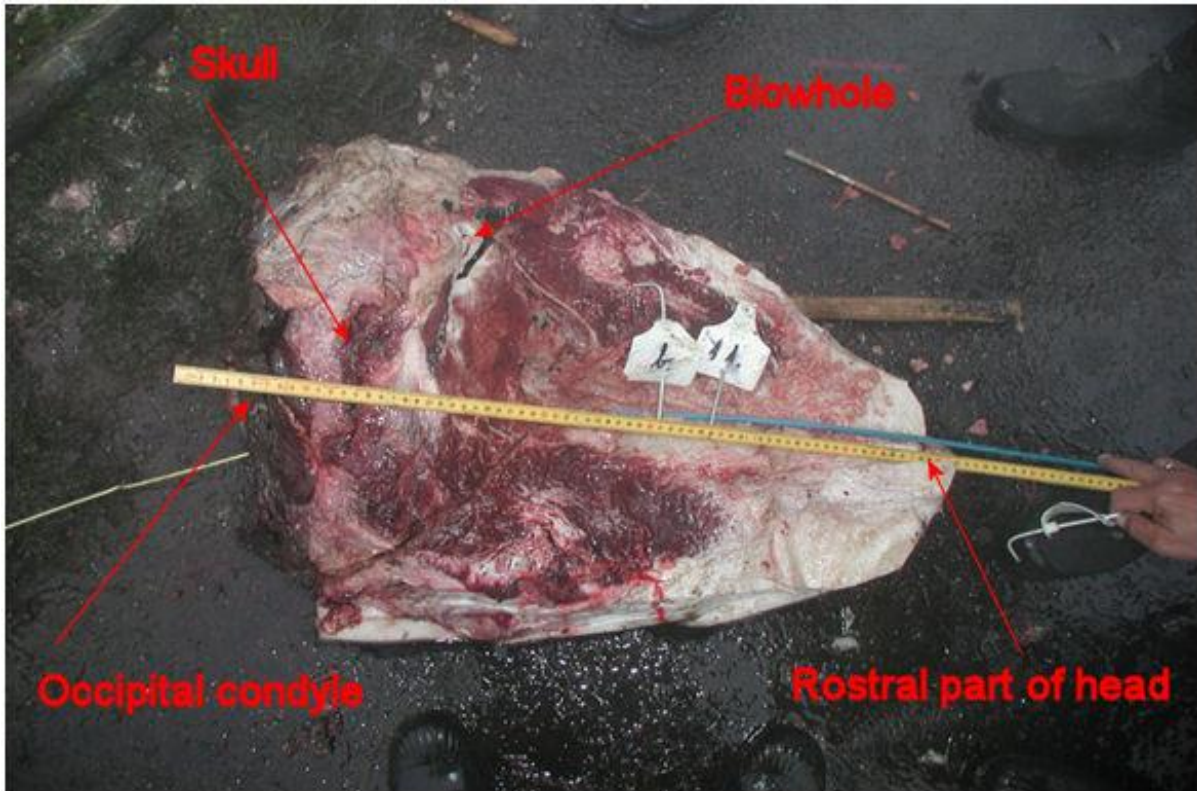
Sakkutuut patruunii (FMJ amitsunik nuullit) timip qitunnerini kaavittaramik manngertutur morujut- tutur imaluunniit saviminermik puullit timip qitunnerini aalaqqajuttanngitsutulli pulatigineq ajorput.

Aallaannittarluni misileraanerini ikimi qangattaasamur sullumullu takussutissat assiliartani 3 aamma 4-mi takuneqarsinnaappur.

Assiliartaq 3. Niisarnap toqungasup qerisup niaquani ikeq qangattaasanngortoq 375 270 gr-ip aqerlup aqitsumik nuullip pilersitaa. Qangattaasaq aappalaartumik ammalortumik nalunaaqqutsigaa-voq, qernertumillu amitsumik niaquata saarnga niaqualu titartarneqarput. Assiliisut iluarsaassi-sullu: Olsen aamma Øen, 2004.

Ikeq sianiuteqarfinnik innarliissutaasartoq sakkortunerpaaq tassaavoq ikeq amitsoq aqerlumik ilorparnerpaajutitsisartoq, assiliartaq 4. Aqerlut arfeeqqanut atussallugit naleqqunnerpaat tassaap-put: morujuttut saviminermik iluunngarmi poorsimasut, ilivitsukaat morujuttut, aammalu ilivitsukaat siaartartut. Niisarnanut toqungasunut misileraanermi (arfeeqqanik piniarnermi toqutsinermilu qoorortuut pitsaassusiinik misileraanermi najoqqutassiat) kaliberini mis-ilerarneqartuni (.270, .308, .338, .375) paasinarsivoq arfeerarniarnermi patruunip sakkortussusia pinnani kisiannili aqerlup qanoq ittuussusia apeqqutaanerpaajusoq.

Assiliartaq 4. Nalunaaqqutaani 11(b) aammalu tungujortup amitsukujuup takutippaa aallaasip .338 Win.-ip aqerluata morujuttup ilivitsukaap 250 gr-iusup ikeq pilersitaa, tassa niisarnap toqungasup qerisup siuneraniit aallaanerani pilersoq. Aqerlup niaqoq pitarluinnarsimavaa. Nassuiaatit: Skull = Niaqup saarnga, Blowhole = , Occipital condyle = Pukutsup saarnga, Rostral part of head = Sigguk. Assiliisut Olsen aamma Øen, 2004.

Patruunit sakkullu eqqarsaatigalugit aallaasip sakkortussusianik sorlermik toqqaaniarnermi pini-artup pillaaqqissusia apeqqutaqaaq. Toqqaanermi piffik piniarfiusoq aamma uumasooq qanoq an-nertutigisumik ikilerniarneqarnersoq aamma apeqqutaasarpoq. Kalibereqqortuut sakkortuneru-sumik tuttarput innarliinerusarlutillu. Taamaattorli kalibereqqortuut ajatsisarnerat toraajussu-ermut sunniuteqarsinnaapput.

Arfeeqqanik qarasaroriaanermi aqerlut naleqqunnerpaat tassaapput:
Saviminermik poorsimasut morujuttut, ilivitsukaat morujuttut aamma ilivitsukaat siaar-tartut.

IMASSAT/PATRUUNIT

Saviminermik poorsimasut, assiliartaq 5 aqikannersumik iluleqarpoq saffiugassamillu mannger-tumik qallersimasarluni kingunermigut ammassumik. Nuua assigiinngitsunik iluseqarsinnaavoq, nuugissuusinnaalluni morujuttuusinnaalluniluunniit. Manngertumik poorsimasut eqqukkaminnut pulallaqqinnerusutut isigineqartarput. Nuugissulli saanermik eqqugaqartillutik sangoqqajaasusarput, aqerlulli morujuttumik imaluunniit toqqiusartumik nuullit pulallaqqinnerup-put iluserleratillu saarngit aqusaartorsinnaanerusarlugit. Saarngit manngertut soorlu qaraterfik

imaluunniit qungasiminerit aallariarneqassappata aqerlut manngertumik poorsimasut morujuttumik nuullit atorneqartariaqarput. Taamaattorli Kalaallit Nunaanni piniarnermi patruunip qanoq ittuunissaa nalunaarut maannakkut atuuttoq malillugu Kalaallit Nunaanni inatsisiliornermi aalajangersarneqarsimangilaq.

Aqerlut aqerlumik nuullit ilanngarniusallilluunniit assiliartaq 5, nuui aqitsuupput saviminermik poor-simallutik nuumigut ammasumik manngumigullu matoqqasumik. Taakku uumasumut tukkaangamik qaartartutut pupiusanngorlutillu siaartartutut isigineqarput. Uumasup timaa aqqusaaraangamikku angisuumik ikiliisarput, kisiannili saarnig itissuut manngertullu aqqusaaraangamikkit nungusarput aamma / imaluunniit tammittarlutik. Taamaammat aqerlunik nuullit arfeeqqanik arfeeqqanik qarasaroriaanermi atugassatut inassutigineqanngillat.

Aqerlut iluunngarmik saviminiusut, assiliartaq 5. Ilulissat taakku saffiugassanik sanaajupput aqerlumu- millu nuulittut ilanngarniusalittullu siaartartuullutik taamaakkamillu arfeeqqat eqqaasanngikkaani arfernut naleqquttuunatik.

Assiliartaq 5. Assimi aqerlut assigiinngitsut takuneqarsinnaapput. Saamerlerniit: nuugissoq tamarmi manngersoq .308, aqerlumik nuulik .30-06, morujuttumik nuulik tamarmi manngertoq kaliber 9.3, kiisalu morujuttumik nuulik manngertoq .375. Assi: EO Øen

QINNGUTIT NALUNAAQQUTALLU

Aallaasit pitsaasunik nalunaaqutaqartariaqarput. Taakku ammasuukkajuttarput, nalunaaqutaqarlutik sippaqarlutillu. Taakku pisariitsuupput, ataatsikkullu pingasut isiginiartariaqartarlutik. Taakku atorneri ilungersunartuupput amerlaqisullu qinngutit nutaaliaasut atorumaneruserpaat (qinngutit, aappalaartumik toornillit), taakkulu atorlugit isiginiarneq ajornannginnerusarpoq. Qanoq annertutigisumik qanillititsisarnissaat nammineq aalajangerneqarsinnaavoq qinngutillu taamaattarlutik. Arfeerarniarnermili annerusumik qanillisaateqarnissaat iluaqutaanngilaq eqqoriagaq tammaaqajaanarnerummat.

Qinngutit sarfatortut (toornillit) toraarniakkap nalaani aappalaartortaqartarput. Qinngutit taama ittut nunani allani aallaasit atorlugit arfanniarnermi nalinginnaalersimapput.

Aqerlut assigiinngitsut assiginngitsumik ingerlasarput. Taamaammat piniarneq sioqqullugu aallaat patruuni atugassaq atorlugu tamatigut misilerarneqartariaqarpoq.

Qoorortuup aqerlui immami kigaallapallartarput qanorluunniit sakkortussuseqaraluarunik oqimaassuseqaraluarunillu apeqqutaatinnagu. Aqerlup qarasaruinissaa qularnaarumagaanni uumasup niaqua immamit nuisatillugu seqqortariaqarpoq.

QOORORTUUT PAARINEQARNERAT ASERFALLATSAALINEQARNERALLU

Sakkut imaani atorineqartartut masattarput tarajunnittarlutillu. Aallaat manngertorneqqunagu salinneqartarluni uuliarneqartariaqavippoq. Aallaasip (savissaata, aalasuisa silataatalu) ullut tamaasa brstertarnissaat pisariaqarsinnaavoq. Paasat sinnikui kaattaaniittut, patruunip ikisarfianiittut kiisalu savissaaniittut annoraaminermik brstenilluunniit peertariaqarput (salittariaqarput) aallaat uuliarneqartinnagu. Aallaat sorujoqarpallaarpat imermik qalattumik qaqorsaammillu peerneqartariaqarput.

Aallaat atoqqilertinnagu savissaa kaattaalu uuliaarlugu orsuutaarlugulu salinneqartariaqarpoq itigartaqqunagu. Tamanna issittartumi pingaartorujussuuvoq. Aallaat ukiumut marluk-pinga-soriarlugu sukumiisumik salinneqartariaqarpoq uuliarneqartariaqarlunilu. Piffissani piniarfinni qassiini atorsimaguni aallaat sungiussisimasunit misissorneqartarnissaa inassutigineqarpoq.

Aallaat imaqartillugu qimanngisannaruk.

Qoorortoq atorineqanngippat magasina imaaruk peerulluunniit.

Aallaat mangertorneqqunagu akuttunngitsumik salittaruk uuliararullu.

ITIGARTOORNEQ AALLAASILLU AJORTINNERA

Ilaanni aallaat itigartoortarpoq. Pissutaakkajunnerpaat tassaapput aallaasip pitsaanngitsumik aserfallatsaalineqarnera imaluunniit ajoquteqalersimanera:

- Kaattaa aserorsimasoq ajortissimasorluunniit
- Kaattaata ajorinngujuitsua pitsaajunnaartoq
- Kaattaa orsumit paamilluunniit kigaallassimasoq
- Patruunip manguffia paalik orsulilluunniit.

Kaattaa ammaruminaatsoq

Kaattaqarfiata nikissinnaajunnaarnera imaluunniit amujuminaallinera **ULORIANARTUMUT ERSIUTAAVOQ** seqqornerup naqitsineqarpallaalersimaneranut takussutissaasinnaasoq. Suna ajoqutaanersoq paasineqartinnagu iluarsineqartinnagulu aallaat atoqqinneqassanngilluinnarpoq.

Eqqumiitsumik nippannera ajattalernaluunniit

Seqqornermi ajannera sakkukippat ajanngitsoorpalluunniit imaluunniit siggajoorpat patruunip ikkunerlunneranut aqerlullu savissamiiginnarneranut ersiutaasinnaavoq. Pingaartumik aallaasit eqittaannartakkt taamaalisoortarput. Taamaattoqarpit seqqoqqitsigani aallaaseq imaarlugu savissaa qinnguarneqassaaq.

Seqquutigalugu siggajoorpat imaluunniit sodavandip ammarnerasut nipeqarpit QULARNANNGILAQ AQERLOQ SAVISSAMUT KIGGUSSIMASOQ. Seqqoqqitsigani savissaa qinnguarneqassaaq.

“Marloriarpallannera” imaluunniit eqinneraniit seqqorneranut kingusippallaarpat ikinnerlussimasaaq.

Uniortarnera

- Patruunit pitsaanngitsut
- Ikkussornerlutaq imaluunniit aalasuisa aallaammut qajannaarluarsimannginnerat
- Masattarneratigit savissaq qisutnaanut nippussimasoq.
- Nalunaaqqutai inissinnerlutat
- Salinnerlutaq, savissaani aqerlumerngit, aqerlup qalliutai paasallu amiakullit.
- Savissaa uuliaqarpallaartoq
- Anoreqarpallaartoq aamma / imaluunniit nillerpallaartoq
- Aallaariartartoq pikkorluttoq

Aallartoornerit

Piaarinani seqqorneq tassa aallartoorneq. Silutsinneratigit eqittaata eqinneqanngikkaluartoq aallartoortoqarsinnaasarpoq. Sakkutuut aallaasaat eqittaannartakkt taamaalisoortarput, aammali aallaasit tamarmik kaattaat anillangasimasaraangata imaluunniit patruuni mangulluarsimanngit-taraangat taamaalisoortoqartarpoq.

ISUMANNAALLISAANERMI MALITASSAT

- Aallaat imalittut isigalugu passunneqartuaannassaaq.
- Aallaat imaqartillugu qimanngisaannaruk.
- Aallaat erngerluni atorineqassanngippat imaavillugu imaartaruk.
- Sakkut manngertornileqqunagit itigartaleqqunagillu akulikitsumik salittakkt.
- Aallaat immernerani atorneranilu imaanut sammitinneqartuassaaq angallatip iluata tungaanuunngitsoq.
- Patruuni immersarfianut akimmisaarnani pulasinnaassaaq. Kaattaanik sakkortuumik pulatittariaqarpit atortui ajornersut imaluunniit immersarfia / savissaa sorujoqarnersut imaluunniit patruunit eqqortut atorineqarnersut misissukkt seqqornermi savissaanut qaartoorutaasinnaammata.

- Seqqorluni ajatsinnera sakkukippat imaluunniit seersutut nipeqarpat imaassinnaavoq aqerloq savissamiit anisimanngitsoq. TULLISSAANNIK SEQQORTIGANI SAVISSAA ITSUARTARIAQARPOQ.
- Patruunip itigarneranut pissutaakkajunnerpaapput aallaasip paarilluarneqannginnera imaluunniit kaattaata orsortanissimanera paggersimaneraluunniit.
- Aallaat immerneqarnermini aallartoorpat kaattaata orsumik / paamik pissuteqarluni tamakkii-sumik utimut pulakarsimasinnaajunnaarnera patsisaasinnaavoq

PINIARNERUP KINGORNA

Arfeerarniarnerup kingorna sakkut tamarmik tullissaanik piniarnissamut piareersarneqassapput. Arlut avatallu salinneqassapput qajannaarsoqqinneqarlutillu. Tuukkaq aallaasillu ingutserneqassapput, misissorneqarlutik, salinneqarlutik, panerserneqarlutik pisariaqarpallu tuukkat ipissarneqartariaqarlutik. Taava saveqqinneqassaaq tullissaannik piniarnissamut piareerlugu.

SILLIMMATIT

Periarnermi siullermi arfeeqqap toqunngitsoornissaanut toqulluarneranilluunniit nalornisoornissamut sillimmasoqartarpoq. Arfeerarniarnermi toqutsinissaq imaluunniit piniakkap toqutsinnagu tuukkarterneqaaqaarnissaa apeqqutaalluni qoorortoq unaarluunniit atorneqartarput.

Arfeeraq ikiligaaq qimaanialerpat toqunnissaa anguniarlugu piniartoq pisariaqartunik tamanik ili-uuseqartariaqarpoq.

ARFEERARNIARNERMI SAKKUNIK PITSANNGORSAANEQ

Kalaallit Nunaanni atortorissaalerialtorneq ilutigalugu tuukkat unaallu saviminiusut atorneqalersimapput. Taamaalilluni unaaq oqimaannerulerpoq taamalu ilorparluarsinnaanerulerluni. Taamaalilluni unaaq arfeeqqanut kiveqqasunut aamma atorneqarsinnaalerpoq, assiliartat 6 aamma 7.

Assiliartaq 6. Unaaq saviminiusoq. Unaartaa tuukkaalu saviminermik sanaajupput. Taamaalilluni unaaq oqimaannerulerpoq taamalu ilorparluarsinnaanerulerluni. Assi: P. N. Hansen.

Assiliartaq 7. Unaaq saviminiusoq. Taamaalilluni unaaq arfeqqanut kiveqqasunut aamma atorreqarsinnaalerpoq. Assi: P. N. Hansen.

Pitsanngorsaaitit allat tassaasimapput patruunit pisiassat pitsaanerusut, qoorortuut nutaat kiisalu alernik ninngunerusunik atuisalernerq, umiatsiat pitsaanerusut aammalu GPS-it. GPS-it kingullermik pisarfiusumut ingerlanermi atorreqartarput aammalu arferup qaqugukkut pueqqinnissaanut ineraaniarnermut atorreqartarluni.

UUMASUT SORLIIT SUKKUT EQQORIARNISSAAT

Niisanik, aarluarsunnik, niisarnanik kiisalu aarlunnik piniarneq assigiissuteqaqaat amerlanertigullu ataatsimoorluni piniarneqartarlutik. Arfeqqat takuneqaraangamik sanilingersorlugit qanillat-torneqartarput. Seqinnertillugu seqineq tunullugu orninneqartarput taamaalilluni aqqarnerat takujuminarnerussammat.

Sakiaroriarnissaat siunertaasarpog (Assiliartaq 8) uummaterlugu, puarorlugu (aavisa ingerlaarfii eqqorlugit) imaluunniit qimerlororlugu toqukkumallugu. Amerlanertigut 5-30 meterinik ungasitsigalugu aallaariarneqartarpoq. Eqqorluaruniuk piniartup pisani kivitinnagu tuaviorluni nissinniassavaa (4-7 meteriusumik). Naparutaata kingornagut eqqorlugu erngerluni toqukkajunngilaq, unittarporli tiguneqarsinnaanngorlunilu.

Niaqororlugit (sianiuteqarfii eqqorlugit) erngerlugit toqukkajuttarput, piniartulli taamaalinaveersaartarpaat annaajumanagit. Arfeq avaarneqaruni erngerluni kivikkajuttarpoq nissitsinnagulu annaaneqarataannaalluni. Niaqorukkat sakkortuumik aalasut piniartunit aamma naammattorneqartarput, taamaalinerallu piniartumut navianarsinnaavoq angallammillu innarliisinnaalluni – taamalu annaanissaa ilimanarnerulersinnaalluni. Taama pisarnerannut nassuiaatissat arlaliusinnaapput, tamarmilli eqqoriaanerinnaallutik.

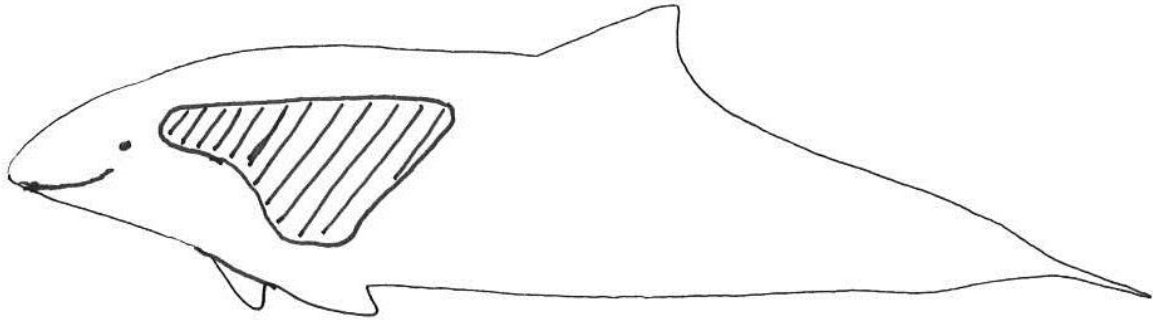
ATAATSIMOORLUNI MALERSORNERMI PINIARTUT ASSORSUAQ MIANERSORTARIAQARPUT AJUTOORTOQAQQUNAGU, TASSA TOQQAANNARTUMIK AALLAANNITTOORNIKKUT IMALUUNNIIT AQERLUP TAMMINNERATIGUT, AAMMALI ALLAT PINIARNERINUT AKORNUSERSUINAVEERSAARTOQASSAAQ.

AQERLUT TAMMISSINNAANERAT PINIARTUP ILISIMASARIAQARPAA.

NIISAT, ASSILIARTAQ 8

Imaani qoorortuut atorlugit umiatsianit ammaannartunit sakkortuumik motorilinnit piniarneqartarput. Piniarnermi umiatsiat arlallit peqataakkajupput, piniarnermili aalajangersimasumik naalagaqarneq ajorput. Taama ataatsimoorluni piniarnermi piniartut assorsuaq mianersortariaqarput,

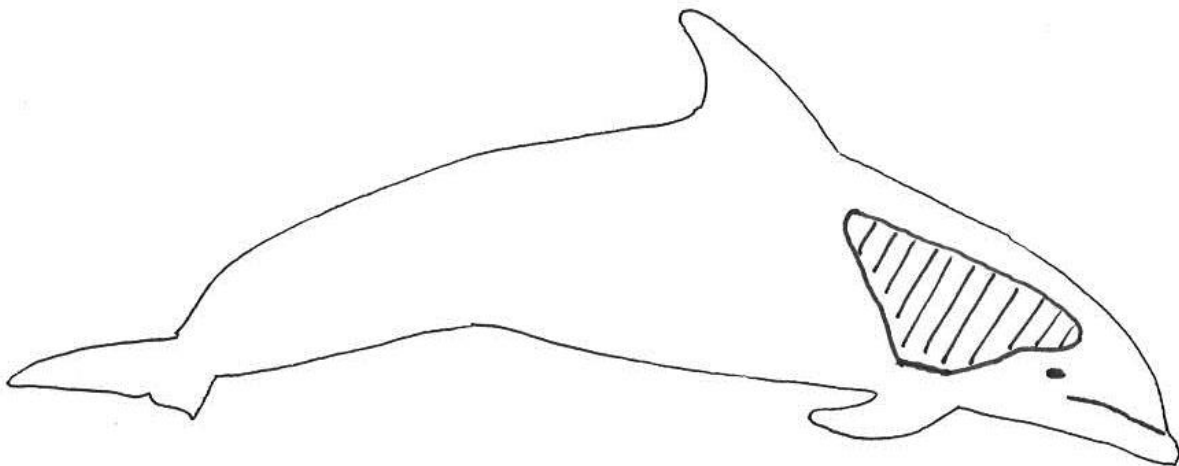
Aqerlut atorpeqartartut .222-iusarput saviminermik tamakkiisumik poorsimasut. Sukkaqimmata qanimoorniarnegartarmatalu nalunaaquttat ammaannartut atorumanegarnerusarput. Qangaanerusoq timmiarsiutit 12-erit 16-illu atorpeqartarsimapput, toqunniarneralli sivisunerusarmat atorumaneerupput.

Assiliartaq 8. Niisat eqqoriarfissaat nigalimmik nalunaaqutsersimapput. Arfeeqqanik piniarnermi periaatsinik naliliillutik NAMMCO-p immikkut ilisimasalittaasa 15-17 November 2011 ataatsimiinnerannit.

AARLUARSUIT QAQORTUNIK SANERALLIT QAQORTUNILLU SIUNILLIT, ASSILIARTAQ 9

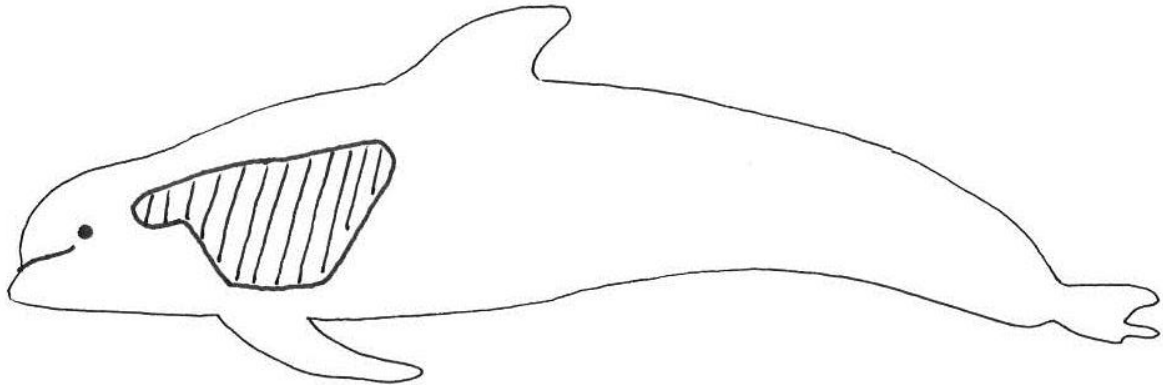
Anginerunerat pillugu kaliber 30-06 saviminermik tamakkiisumik poorsimasut atorpeqakkajupput.

Assiliartaq 9. Aarluarsuit qaqortunik sanerallit qaqortunillu siunillit eqqoriarfissaat nigalimmik nalunaaqutsersimapput. Arfeeqqanik piniarnermi periaatsinik naliliillutik NAMMCO-p immikkut ilisimasalittaasa 15-17 November 2011 ataatsimiinnerannit.

NIISARNAT, ASSILIARTAQ 10

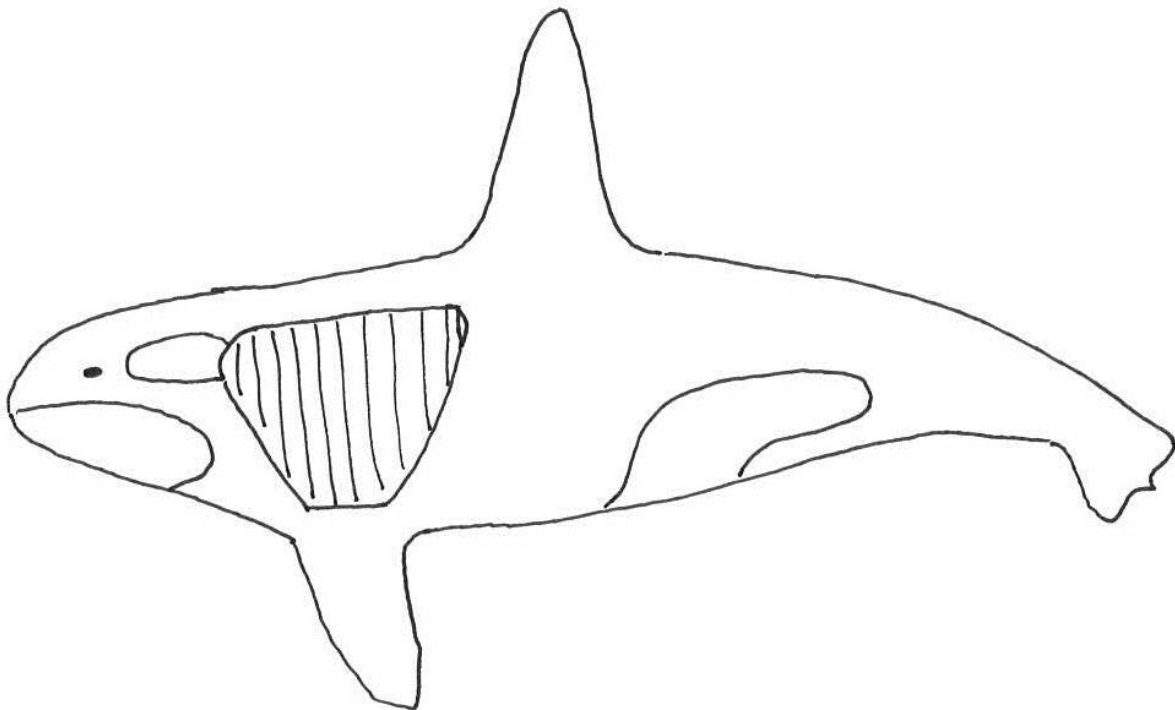
Niisarnat ataatsimooqqissaartarnerat pillugu niisanut aarluarsunnullu sanilliullutik piniaruminartupput. Patruunit atorpeqakkajuttut tassaapput .30-06 saviminermik tamakkiisumik poorsimasut.

Assiliartaq 10. Niisarnat eqqoriarfissaat nigalimmik nalunaaqqutsersimapput. Arfeeqqanik piniarnermi periaatsinik naliliillutik NAMMCO-p immikkut ilisimasalittaasa 15-17 November 2011 ataatsimiinnerannit.

AARLUIT, ASSILIARTAQ 11

Aarluit umiatsianik ataatsimoorullugit piniarniakkajupput. Qoorortuut minnerpaamik kaliber .30-06 saviminermik tamakkiisumik poorsimasut sakkugineqakkajupput.

Assiliartaq 11. Aarluit eqqoriarfissaat nigalimmik nalunaaqqutsersimapput. Arfeeqqanik piniarnermi periaatsinik naliliillutik NAMMCO-p immikkut ilisimasalittaasa 15-17 November 2011 ataatsimiinnerannit.

QILALUKKAT QERNERTAT ASSILIARTAQ 12 AAMMA QILALUKKAT QAQORTAT ASSILIARTAQ 13

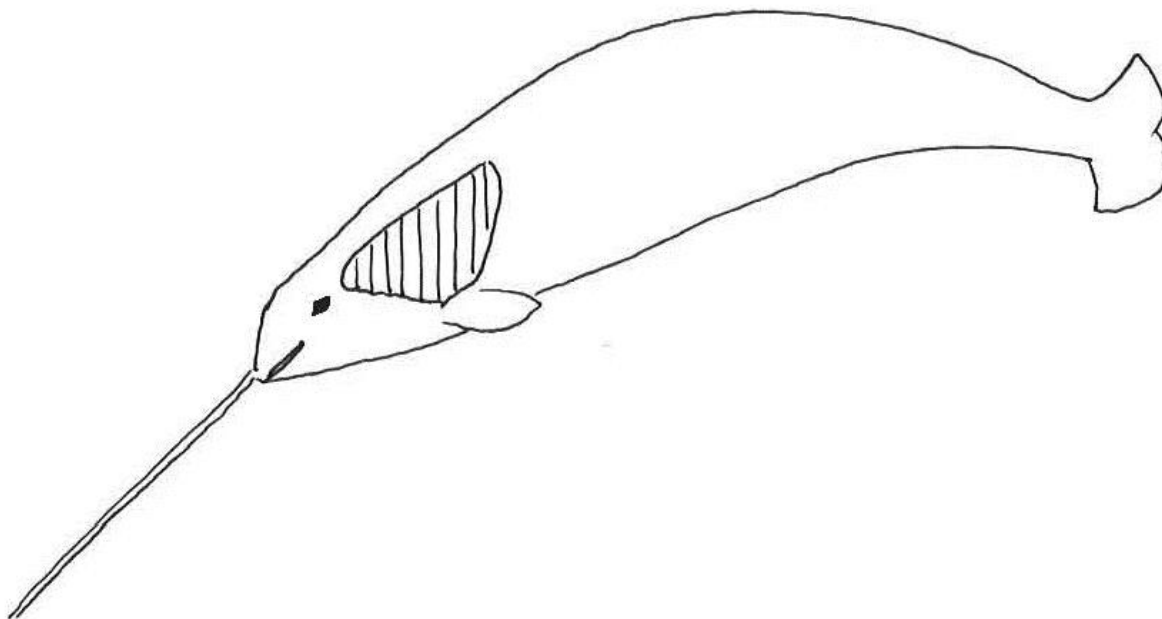
Qilalukkat qernertat qaqortallu qaannaaniit naalillugit umiatsianiillu qoorortuumik piniarneqartarput. Aammattaaq avannaani tunumilu piffinni qassissunnguani kommunimi ileqqoreqqusa-tigut malittarisassaqaartitaasumik qaattarneqartarput.

Kalaallit piniartortaasa qangatut piniariaatsit aammalu killilersuinermi malittarisassat ataatsimoor-tillugit atukkajuttarpat. Assersuutigalugu, Qaanaap, Upernaviup Uummannallu kommunerisi-masaani malittarisassiortoqarsimavoq piniarnermi qaannat unaallu kisiisa ator-neqartussanngorlu-git, taamalu pisat killilersimaarneqartarput. Qilalukkat ungunisikkut, nunamut sikumulluunniit un-goorinikkut piniarneqaqqusaanngillat.

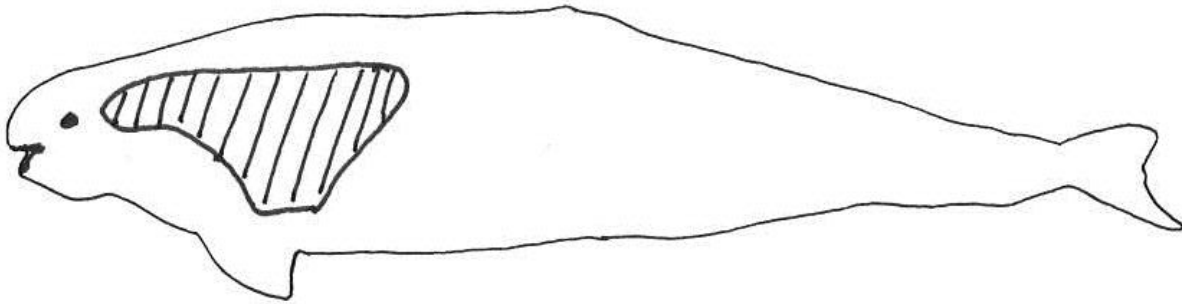
UMIATSIANIIT QOORORTOORSORLUNI PINIARNEQ

Qilalukkat qernertat qaqortallu assigiinngitsunik puisarput, qernertat qaqortaniit puianginneru-sarput. Imaani quppanilu piniarneqartarput. Qilalukkat avatartalinnik naaleqqaarneqartarput taa-valu kaliber 30.06/.375-inik saviminermik qalinnik aallaaneqartarlutik.

Qilalukkat saneraaniit aallaaneqartarput (Assiliartaq 12 aamma Assiliartaq 13). Annermik qarasaror-niarneqartarput, aammali qungasii uummataallu eqqoriagassatut isigineqartarlutik. Toqunerinut ta-kussutissaatinneqartarput puaasaliórneri, taleruisa alleruisalu qasukkarneri. Qilalukkat toqugaangata sarpiisigut nigarlugit kivinaveerneqartarput.

Assiliartaq 12. Qilalukkat qernertat eqqoriarfissaat. Qarasaasa, qungasiisa uummataasalu nalaat nigalimmik nalunaaqutsersimapput. Arfeeqqanik piniarnermi periaatsinik naliliillutik NAMMCO-p immikkut ilisimasalittaasa 15-17 November 2011 ataatsimiinnerannit.

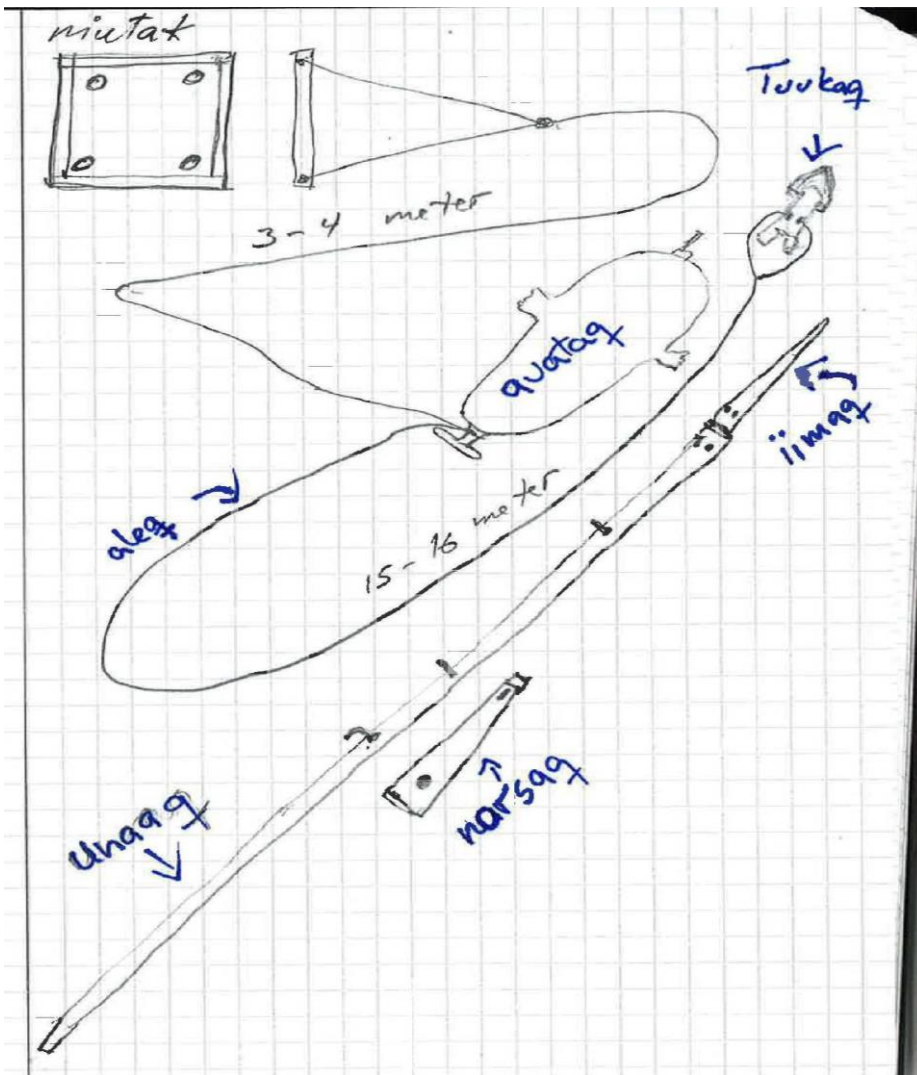

Assiliartaq 13. Qilalukkat qaqortat eqqoriarfissaat. Qarasaasa, qungasiisa uummataasalu nalaat nigalimmik nalunaaqutsersimapput. Arfeeqqanik piniarnermi periaatsinik naliliillutik NAMMCO-p immikkut ilisimasalittaasa 15-17 November 2011 ataatsimiinnerannit.

QAANNAMIK NAALINNIARNEQ

Taama piniarnerit Avannaani maajip qeqqaniit septemberip qeqqanut ingerlanneqartarput. Isumannaallisaaneq pillugu piniartut marluk ikioqatigiittarput kisimilluni qajartorneq ulorianarsinnaammat. Qilalukkat kalerrickumanagit piniarnermi uani pineqartumi nipaarsarneq takulliinaveersaarnerlu pingaaruteqarput Piniartut sissamiit qilalukkat takugunikkit qaannamik avalakkasuassapput. Unaat ungasinnerusumut naaligiukkumallugit norsallit atorneqartarput. Unaaq qisuuvoq tuukkarlu saviminermik manngertorniuitsumik aarrullu tuugaavanik sanaajusarluni. Unaap arlanut 15-16 meteriusumut atasarput avataq niutallu qisummik annoraaminermillu sanaaq.

Qilalugaq naalillugu avatartalerneqaaqqaassaaq, assiliartaq 15 taavalu pueqqippat kaliber 30.06 imaluunniit .375 saviminermik tamakkiisumik poorsimasoq atorlugu aallaaneqassalluni. Qarasaatigut, qungasiatigut uummataatigulluunniit aallaariarneqartarpoq. Toqugaangat sissamut sikulluunniit sinaanut amuneqartarpoq pilatassanngorlugu allatullu suliareqqitassanngorlugu.

Assiliartaq 14. Kalaallit Nunaanni qajaq atorlugu arfeerarniarnermi atorneqartartoq unaaq ator-
tuilu. Arfeeqqanik piniarnermi periaatsinik naliliillutik NAMMCO-p immikkut ilisimasalittaasa 15-17
November 2011 ataatsimiinnerannit.

Assiliartaq 15. Avannaani qaannamik qernertanik qilalugarniarneq. Qaannap talerpiata tungaaniipput avattat. Photo: P. Hegelund.

QAATTARNEQ

Taama qangatut qilalukkanik qernertanik piniartarneq Tunumi avannaanilu taamaallaat ingerlanneqartarpoq kommunip ileqqoreqqusai naapertorlugit kaperlannerinnaanilu assorsuarlu sikoqarnerani atorineqartarluni.

Qassutit imaani sikumiluunniit nivinngarneqartarput. Qassutit 10 meterinik itissuseqartarput 30-40-inillu takissuseqarlutik, 380 mm-inillu nigartussuseqarlutik. Qassutit wiremik kalunnernilluunniit nunamut qajannaarneqartarput aammalu isannikkaanik avatsersorneqartarlutik. Qassutit naqqi qajannaaruserneqaratik ujaqqersuinnarneqartarput. Ilaatigut qassutit illui aamma kisaaserneqartarput. Allunaasat aqerlortallit naqqani aamma atorineqartarput.

Qassutit ullut tamaasa alakkarneqartarput uumasuukkallu aallaaneqartarlutik.